

Аркас Микола Миколайович
(1853-1909)
композитор, історик

Народився 7 січня 1853 року у Миколаєві в сім'ї адмірала Чорноморського Флоту. Отримав різносторонню освіту в Училищі правознавства у Петербурзі та Одеській гімназії. Згодом навчався на фізико-математичному факультеті Новоросійського університету в Одесі. Після завершення навчання, з 1875 до 1881 рр., М. Аркас за родинною традицією служив у морському відомстві в Миколаєві, а по завершенні служби – з 1881 р. – займав посаду мирового судді у Херсоні.

У вільний від служби час віддавався улюбленій справі – збиранню і запису народних мелодій і вивченню історії України. Під впливом свого вчителя Петра Ніщинського – українського композитора, диригента, письменника – почав самотужки оволодівати музичними знаннями, композиторськими навичками і писати музику.

Творчий доробок композитора складають солоспіви, вокальні ансамблі й обробки народних пісень (близько 80). Найзначнішим твором М. Аркаса, який приніс йому визнання, стала опера "Катерина" за поемою Тараса Шевченка (1890 р.). Цей твір започаткував оперну шевченкіану і став першою українською ліричною народно-побутовою оперою. "Катерина" з великим успіхом була поставлена трупю М. Кропивницького у Москві у 1899 році, а згодом – у Мінську, Вільнюсі, Києві. До цього часу постановки опери постійно відновлюються.

Багато часу віддавав культурно-громадській роботі. Він став засновником і головою товариства "Просвіта" в Миколаєві, на власні кошти відкрив народну школу з українською мовою навчання.

У 1908 році була опублікована "Історія України-Руси" М. Аркаса.

Помер М. Аркас 26 березня 1909 року в Миколаєві, де його й поховано.

Твори

1. Історія України-Русі / вступ. ст. і комент. Сарбей В.Г.; худож.-оформл. С.А. Амоскіна, А.П. Перекрестова. – Одеса : Маяк, 1994. - 392 с.

Про нього

2. Жадько, В. О. Грек із душею українця: роман-пошук. – К., 2003. – 346 с.

Довідкові видання

3. Аркас Микола Миколайович // Українська радянська енциклопедія. – 2-е вид. – Т. 1. – Київ, 1977. – С. 246.

4. Аркас Мико́ла Микола́йович (7.І 1853, Миколаїв – 26 ІІІ 1909, там же) // Український радянський енциклопедичний словник : в 3 т. / редкол. А. В. Кудрицький (відп. ред.) та ін. – 2-ге вид. - Т.1. – К., 1986. – С.95.
5. Аркас Мико́ла Микола́йович (7.І 1853, Миколаїв – 26 ІІІ 1909, там же) // Українська літературна енциклопедія: в 5 т. - Т.1. – К., 1990. – С.86-87.
6. Аркас Николай Николаевич (1853, Николаев – 1909, там же) // Николаевцы : энцикл. словарь. Вып.7. - Николаев, 1999. – С.44.